

وزارت نیرو نظاره گر نباشد!

وحید عظیم‌نیا دبیر گروه اقتصادی

بحران کم‌آبی سال‌هاست گریبان کشورمان را گرفته است و هر سال با شدت بیشتری خوندنمای می‌کند. در این میان، بار دیگر مردم با صرفه‌جویی قابل توجه خود، بخشی از این بحران را مهار و در پایتخت تاکنون ۱۳ درصد در مصرف آب صرفه‌جویی کرده‌اند. این رویه نشان از حس مسئولیت‌پذیری و همراهی مردم با شرایط دشوار است اما وزارت نیرو، به‌عنوان متولی اصلی مدیریت منابع آب، دقیقاً چه اقداماتی برای حل این بحران انجام داده است؟ قطعاً! بنا نیست بار سنگین مدیریت مصرف صرفاً روی دوش مردم باشد چراکه اگر چنین است، پس چه نیازی به نهاد عرض‌طولوی مثل وزارت نیروست!

تهران با جمعیتی رو به رشد و منابع آبی محدود، سال‌هاست با چالش کم‌آبی دست‌وپنجه نرم می‌کند. امسال اما وضعیت از همیشه وخیم‌تر شد. کاهش بارندگی‌ها، افزایش دما و رشد تقاضای آب، شرایطی را رقم زد که حتی موضوع مافیای پمپ و مخزن نیز مطرح شد. در این میان، مردم با درک شرایط، بار دیگر در لحظات حساس، نقشی کلیدی ایفا کردند. صرفه‌جویی ۱۳ درصدی در مصرف آب، نتیجه مشارکت جمعی شهروندانی است که با تغییر الگوی مصرف، از شست‌وشوی غیرضروری خودرو تا کاهش زمان استحمام، تلاش کردند شهرشان از تنش آبی عبور کند.

طبق گفته سخنگوی صنعت آب، اگر شهروندان ۱۲ درصد دیگر در مصرف آب صرفه‌جویی کنند، می‌توان پاییز پیش‌رو را با تنش قابل‌قبول پشت سر گذاشت. تلاش مردم تا همینجا هم نشان‌دهنده عزم جدی برای همراهی با برنامه‌های مدیریت بحران است. این تلاش ثابت می‌کند با مشارکت مردم می‌توان گره‌های بزرگی را باز کرد، اما آیا این کافی است؟ و مهم‌تر از آن، آیا وزارت نیرو به همان اندازه که از مردم انتظار دارد، خود نیز در این میدان نقش‌آفرینی کرده است؟ وزارت نیرو در سال‌های اخیر بارها از برنامه‌های خود برای مدیریت بحران آب سخن گفته است. از اصلاح شبکه‌های فرسوده گرفته تا انتقال آب بین حوضه‌ای و توسعه منابع جدید، اما وقتی پای عمل به میان می‌آید، گزارش‌های شفاف و ملموس کمتر به گوش می‌رسد. همین چند هفته قبل، شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور در واکنش به یادداشت «جوان» با عنوان «اعتماد مردم را آب‌کنید»، جوابیه‌ای ارسال و هدررفت فیزیکی آب در شبکه‌های توزیع را حدود ۱۵ درصد اعلام کرد، البته این رقم بدون احتساب هدررفت غیرفیزیکی ناشی از برداشت‌های غیرمجاز، شمارشگرهای معیوب و حوادث است. بنابراین همچنان بخش قابل‌توجهی از منابع آبی هدر می‌رود.

حالا وزارت نیرو باید پاسخ دهد برای کاهش هدررفت فیزیکی و مدیریت هدررفت غیرفیزیکی چه اقدامات مشخصی انجام داده است؟ یکی از اقدامات مورد اشاره وزارت نیرو، انتقال آب از سد طالقان به تهران است که گفته می‌شود می‌تواند نیاز آبی ۳ میلیون نفر را تأمین کند. وزیر نیرو، اعلام کرد است این طرح مصوبه قانونی دارد و پیش از اجرا، آن مدیریت مصرف در تهران سه برابر ظرفیت این انتقال آب اثرگذاری داشته است. این ادعا، هرچند امیدوارکننده است، اما جزئیات بیشتری می‌طلبد. اینکه این انتقال آب، راحلی پایدار است یا تنها مسکنی موقت برای تسکین بحران؟ و مهم‌تر از همه، چرا همچنان بخش عمده فشار مدیریت بحران بر دوش مردم است، در حالی که وزارت نیرو با نقش محوری را در برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و زیرساختی ایفا کند؟

کاهش هدررفت آب، نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلان برای نوسازی خطوط لوله، استفاده از فناوری‌های پیشرفته برای تشخیص نشتی و اصلاح زیرساخت‌هاست، اما واقعیت این است که چنین پروژه‌هایی زمان‌بر و پرهزینه‌اند و به نظر می‌رسد وزارت نیرو هنوز نتوانسته است برنامه‌ای منسجم و قابل‌اجرا برای این منظور ارائه دهد. بخش دیگری از هدررفت آب، به عوامل غیرفیزیکی مثل برداشت‌های غیرمجاز و خرابی کنتورها مربوط می‌شود. این بخش، به گفته مسئولان، با همکاری مردم و گزارش‌دهی به سامانه ۱۲۲ قابل‌کنترل است، اما آیا وزارت نیرو باید برنامه‌ای مشخص برای شناسایی و برخورد با برداشت‌های غیرمجاز داشته باشد و نباید صرفاً انتظار داشته باشد مردم با گزارش‌دهی، این مشکل را حل کنند. به نظر می‌رسد اینجابه بار مسئولیت به سمت شهروندان پاش داده شده است، بدون اینکه شاهد اقدامات قاطع و ساختاری از سوی متولیان باشیم.

به نظر می‌رسد بخش عمده فشار مدیریت بحران آب، روی دوش مصرف‌کنندگان است. این در حالی است که عوامل ریشه‌ای مثل افزایش منابع، مهاجرت‌های غیررسمی و توسعه بی‌رویه شهری، تقاضای آب را به‌صورت تصاعدی بالا برده است. تهران با جمعیتی که هر سال رشد می‌کند، نمی‌تواند صرفاً با صرفه‌جویی‌های کوتاه‌مدت مردم از بحران آب عبور کند. بدون برنامه‌ریزی‌های کلان برای مدیریت منابع، توسعه منابع پایدار و کاهش وابستگی به انتقال آب بین‌استانی، این چرخه معیوب ادامه خواهد یافت. وزارت نیرو باید دست‌آورد دارد؟ آیا پروژه‌های توسعه منابع جدید، مثل بازچرخانی آب با استفاده از آب باران، به دست‌سوز کار است؟ یا برای کاهش وابستگی به منابع آبی خارج از تهران، مثل سد طالقان، طرح‌های جایگزینی وجود دارد؟ و از همه مهم‌تر، چه برنامه‌ای برای مدیریت رشد تقاضای آب در اثر افزایش جمعیت و توسعه شهری تدوین شده است؟

نقش مردم در مدیریت بحران آب غیرقابل‌انکار است. صرفه‌جویی ۱۳ درصدی فعلی و هدف‌گذاری برای ۱۲ درصد دیگر، نشان‌دهنده تعهد شهروندان به حفظ منابع آبی است، اما این مشارکت، به تنهایی نمی‌تواند راه‌حل پایدار باشد. بدون بازسازی‌های ساختاری، سرمایه‌گذاری‌های کلان و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، صرفه‌جویی‌های مردم تنها می‌تواند مانند یک مسکن، درد را موقتاً تسکین دهد. وزارت نیرو باید از نقش نظاره گر خارج شود و با ارائه گزارش‌های شفاف، مردم را در جریان اقدامات خود قرار دهد. مردم بارها نشان داده‌اند که در شرایط بحرانی، آماده همکاری هستند. حالا نوبت وزارت نیرو است که با اقدامات ملموس و برنامه‌های راهبردی، نشان دهد شانه‌به‌شانه مردم در این مسیر حرکت می‌کند. کاهش هدررفت شبکه، توسعه منابع جدید، مدیریت تقاضای آب و برنامه‌ریزی برای آینده‌ای پایدار، حداقل انتظاراتی است که از متولیان آب کشور می‌رود.

جان کلام آنکه بحران آب، چالش پیچیده‌ای است که با شعار و وعده‌های کلیشه‌ای حل نمی‌شود، نیاز به اقدامات عملی و ملموس دارد؛ اقداماتی که مردم را به‌عنوان شریکی هم‌دل در کنار خود و نه به‌عنوان تنها راه‌حل، ببیند. وزارت نیرو باید از تکیه صرف بر صرفه‌جویی شهروندان دست بکشد و با شفافیت، گزارش روشنی از عملکرد خود ارائه کند تا مردم بداندن چه گام‌های مشخصی برای کاهش هدررفت آب شبکه برداشته شده است؟ چه پروژه‌هایی برای نوسازی زیرساخت‌ها، توسعه منابع پایدار یا مدیریت برداشت‌های غیرمجاز در جریان است؟ آیا برنامه‌ای برای بازچرخانی آب یا کاهش وابستگی به انتقال آب بین‌استانی وجود دارد؟ و باید بازه‌ها برنامه‌های بلندمدت و گزارش‌های دقیق، اعتماد مردم را جلب کند و نشان دهد در این بحران، شانه‌به‌شانه شهروندان حرکت می‌کند، نه صرفاً نظاره‌گر تلاش‌های آنهاست.

گزارش یک ساعده زمانی

پیرو ورود بانک مرکزی در بازار ارز و همچنین تخلیه هیجانات ناشی از وقوع تنش‌های بین‌المللی، روز چهارشنبه ۱۲شهریور ماه برای دومین بار متوالی، قیمت دلار و طلا روندی کاهشی داشت و از پیک تاریخی عقب‌نشینی کرد. بر خلاف بازار ارز، شاخص بورس تهران برای سومین بار در این هفته مثبت شد و کارشناسان را نسبت به تداوم این روند امیدوار کرد.

■ ■ ■

تغییر مسیر بازار ارز و سرمایه در چند روز اخیر با سیگنال کاهش ریسک تنش‌های بین‌المللی و به نوعی گشایش‌های سیاسی رقم خورد. در شرایطی که بازار ارز و طلا در حال ثبت رکودهای قیمتی بودند، در چند روز اخیر تمایل به کاهش داشتند. در بازار سرمایه اما مسیری متفاوت از بازار ارز و طلا طی شد.

بررسی ورود و خروج پول به سهام نشان می‌دهد بورس تهران که بعد از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه تنها شش روز معاملاتی با ورود نقدینگی همراه بود در این هفته روندی مثبت داشته است.

تکرار رفتار فروردین دلار؟

بازار ارز و طلا روز چهارشنبه دومین افت متوالی قیمت را در شهریور ماه تجربه کردند. نرخ هر دلار در بازار آزاد به کانال ۱۰۲ هزار تومان بازگشت. واسطه‌گران ارزی عمده‌ترین دلیل این مسئله را کاهش تنش‌های ناشی از جنگ و اظهارنظر اخیر نمایندگان مجلس عنوان می‌کنند، همچنین ردپای بازارساز نیز در کاهش اخیر نرخ دلار دیده می‌شود؛ موضوعی که در بازار ارز نیز مطرح و موجب عقب‌نشینی خریداران و تقویت عرضه طلا سکه و ارز در معاملات روز چهارشنبه شد. بررسی‌ها از بازار ارز در معاملات روز چهارشنبه نشان می‌داد زرمزه ریزش ادامه دار دلار و طلا در بازار زمینه‌ساز تقویت عرضه در این بازار شده است. کاهش تنش‌ها به پایبندی بازارهای ارز و طلا کمک می‌کند. در صورت انتشار اخبار مثبت در فضای سیاسی از جمله توقیف مکانیسم ماشه، ممکن است بازارهای ارز و طلا رفتاری مشابه فروردین سال جاری در اوج قیمتی از خود نشان دهند و با کاهش

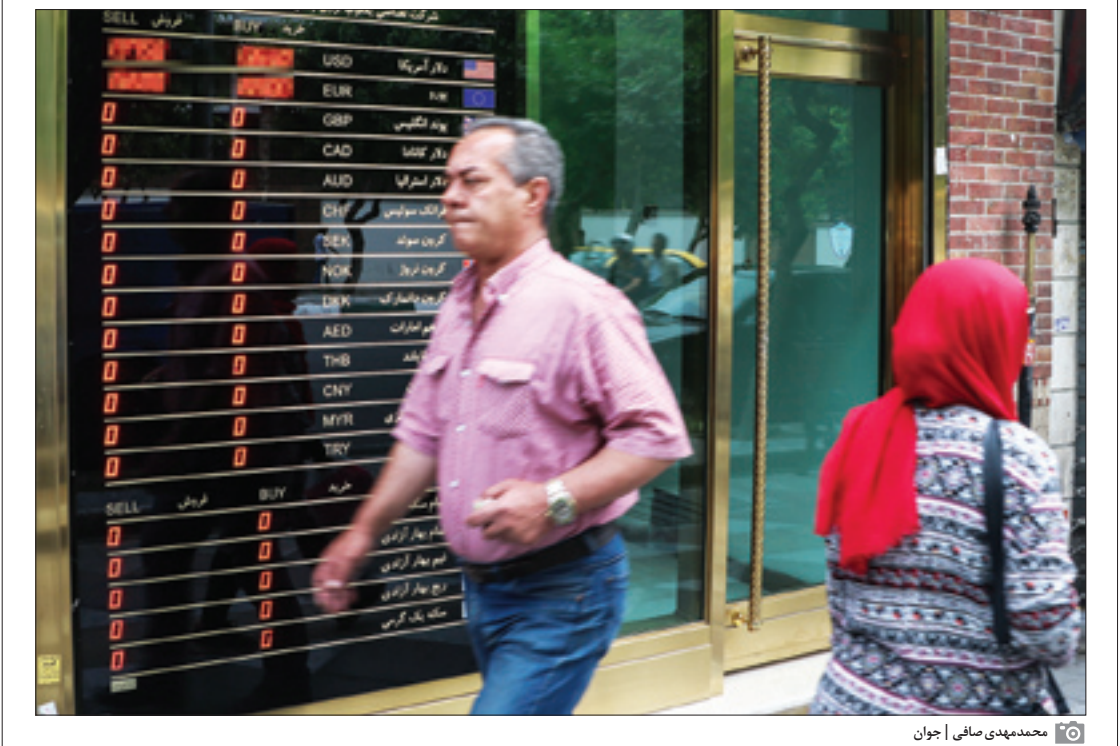
قیمت مواجه شوند.

کاهش نرخ طلا باوجود افزایش قیمت‌های جهانی

در بازار روز چهارشنبه هر گرم طلای ۱۸ عیار به ۸ میلیون و ۷۲۱ هزار و ۶۰۰ تومان رسید. هر قطعه سکه طرح جدید ۹۳ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان و سکه طرح قدیم به ۸۷ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان رسید. هر قطعه نیم‌سکه با رقم ۵۰ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان معامله شد، ربع سکه ۲۹ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان و سکه یک گرمی ۱۵ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان در بازار طلا و سکه معامله شد. کاهش قیمت طلا و سکه در شرایطی بود که قیمت اونس جهانی طلا با ثبت رکودهای جدید به قله‌ای

دلار و سکه عقب‌نشینی کردند، بورس صعودی شد

شکل‌گیری انتظارات جدید در بازار ارز و سرمایه

محمد مهدی صافی | جوان

بی‌سابقه در محدوده بالای ۴ هزار و ۵۰۰ دلار رسید و عملاً سقف‌های جدیدی را یکی پس از دیگری ثبت می‌کند.

پیش‌بینی می‌شود این روند افزایشی با توجه به نرخ بهره ادامه‌دار باشد. همچنین در نظرسنجی ۲۰۲۵ شورای جهانی طلا، سهم بی‌سابقه‌ای از مدیران ذخایر گفته‌اند قصد دارند در ۱۲ ماه آینده بر ذخایر طلای خود بیفزایند و ۷۶ درصد انتظار دارند سهم طلا در ترکیب ذخایرشان طی پنج سال آینده با هم بیشتر شود.

این یافته‌ها نشان می‌دهد خرید رسمی طلا

مقطعی نیست و ریشه در ارزیابی ریسک و

اونس جهانی طلا با ثبت رکودهای جدید به قله‌ای

■ **صعود شاخص بورس به سومین روز رسید** شاخص کل بورس تهران در پایان معاملات روز چهارشنبه، ۱۲ شهریور با افزایش ۴۶ هزار و ۳۷۹ واحدی به تراز ۲ میلیون و ۵۲۳ هزار واحد افزایش یافت. شاخص هم‌وزن ۸ هزار و ۸۸۰ واحد رشد کرد و به ارتفاع ۷۷۳ هزار واحد دست یافت. نمادهای ملی تأثیر ۵۵ هزار واحدی، نماد فولاد تأثیر ۳ هزار واحدی و نمادهای وپملت و پارسان تأثیر ۲ هزار واحدی در رشد شاخص داشتند.

نماد خسپاا رشد ۳ درصدی، نماد خودرو رشد ۲/۸۵ درصدی و نماد فولاد افزایش ۲/۹۶ درصدی

در ارزش سهام داشتند و جزو نمادهای پرتراکنش معاملات روز چهارشنبه بودند.

صرفه‌جویی ۴۰۰ میلیون مترمکعب گاز

با هزار مگاوات برق خورشیدی

حمله پهنیادی به فـاز ۱۴ پارس جنوبی و کاهش ۹۰میلیون مترمکعبی، آسیب‌پذیری برق ایران را آشکار کرد؛ برقی که بیش از ۸۰ درصدش وابسته به نیروگاه‌های حرارتی است. کارشناسان راهکار را توسعه نیروگاه‌های خورشیدی خانگی می‌دانند؛ طرحی که امنیت انرژی کشور را افزایش می‌دهد و برای خانوارها نیز صرفه اقتصادی به‌همراه دارد.

حمله به فاز ۱۴ پارس جنوبی، یعنی قطع روزانه بیش از ۱۲ میلیون مترمکعب گاز طبیعی؛ معادل ۱/۵ درصد از کل عرضه گاز کشور؛ عددی که روی کاغذ شاید کوچک به‌نظر برسد، اما برای شبکه‌ای که بیش از ۸۰ درصد برقش با گاز تولید می‌شود، یک زنگ خطر جدی است. وابستگی برق ایران به نیروگاه‌های حرارتی آن هم در شرایطی که هر ثانیه‌ای در تأمین گاز می‌تواند به یک خاموشی‌های سراسری ختم شود، حالا بیش از هر زمان دیگری زیر ذره‌بین رفته است. از نظر کارشناسان این یک «آسیب‌پذیری ساختاری» است، ضعفی که تنها با تنوع‌بخشی به سبد انرژی می‌توان از آن گرفت. آمار رسمی وزارت نیرو هم تصویر روشنی ندهست می‌دهد: بیش از ۹۰ درصد برق کشور از سوخت‌های فسیلی می‌آید، سهم گازهای حرارتی از این میان بیش از ۸۳ درصد است. در برابر همه این اعداد بزرگ، انرژی‌های تجدیدپذیر خورشیدی و بادی هنوز سهمی حدود یک درصد دارند. از آن سو، چنین پیش‌بینی شده است که تقویت تولید پراکنده برق، به‌ویژه نیروگاه‌های خورشیدی خانگی، نه تنها تاب‌آوری شبکه برق را افزایش می‌دهد، بلکه امنیت انرژی کشور را تضمین می‌کند. در چنین شرایطی، هر تهدیدی به یک بحران بدل می‌شود، اما راهکار روی پشت‌بان خانه‌هاست؛ نیروگاه‌های خورشیدی خانگی. بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد استفاده از این قالب برای تولید برق، هم ایمن هستند و هم به صرفه. کارشناسان می‌گویند اگر این مسیر جدی گرفته شود، تاب‌آوری انرژی ایران می‌تواند در گون شود.

«نیروگاه خورشیدی خانگی» اولویت امروز کشور

قابل توجه است که هر یک مگاوات برق خورشیدی به‌طور متوسط معادل ۴۰۰ هزار مترمکعب گاز طبیعی است. اگر این رقم را در مقیاس وسیع‌تر در نظر بگیریم، تولید هزار مگاوات برق خورشیدی می‌تواند نیاز صرفه‌جویی ۴۰۰ میلیون مترمکعب گاز در سال شود؛ گازی که به جای سوزاندن‌شدن در نیروگاه‌ها، می‌تواند به صنایع مهم از جمله پتروشیمی، فولاد و سیمان و صادرات اختصاص یابد و ارزش افزوده چند برابری برای اقتصاد کشور ایجاد کند. این اعداد نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری در انرژی خورشیدی، به خصوص در مقیاس کوچک خانگی، نقشی بسیار فراتر از تأمین برق یک خانواده دارد. هم برای خودشان صرفه اقتصادی دارد و هم پایداری انرژی کشور را تضمین می‌کند. از منظر اقتصادی نیز این این یعنی یک سرمایه‌گذاری خانوادگی که هم به درآمد پایدار کیلوواتی معمولی طرح چهار سال برمی‌گردد. پس از آن، خانوارها می‌توانند از محل فروش برق تولیدی به دولت، سود خالص ماهانه دریافت کنند. دولت هم تعهد کرده است که برق این نیروگاه‌های خانگی را تا ۲۰ سال با نرخ تضمینی و بالاتر از نرخ سازه‌کاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد و اروپا عملاً جایگاه خود را برای همیشه از دست خواهد داد، بنابراین اگر چه ظاهر اروپا هم در دولت‌های اروپایی بوده‌ایم.

واقعیت این است که ایران تنها نظاره‌گر نخواهد بود. در صورت اجرایی‌شدن مکانیسم ماشه، تهران ابزارهای مختلفی برای واکنش متقابل در اختیار دارد. علاوه بر این، باید در نظر داشت که فعال‌سازی چنین سازوکاری، آخرین بقایای تانکر تعامل میان ایران و اروپا را نیز از بین خواهد برد